63ste Jaargang No. 5137

DAGBLAD

Dinsdag 17 Juni 1947

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit dagblad verschijnt dagelijks behalve 's Zondags: abonnementsprijs Bonaire en Curaçao 2 gld.; Aruba 2.50 gld.; Bovenwinden, Suriname 2.50 gld.; en het buitenland 3 gld.

REDACTIE: Tel. 1858; P. bus 8 Willemstad Adres: Conscientiesteeg 27

Uitgeefster en Administratie: Paulus-drukkerij, Conscientiesteeg 29, telefoon 1550; Postbus 80, Willemstad N.W.I. Voor Aruba: J. B. Croes, Postbus 14, Oranjestad; tel. 38.

Rusland voelt niet voor het plan van Marshall

Congres op Jamaica om te komen tot een federatie van alle Britse eilanden in de West

NOGMAALS DE REACTIE VAN MOSKOU.

De reactie van Rusland op de plannen van Marshall bleken uit het artikel, dat in de „Pravda" verscheen. Het is een artikel getekend door Boris Leoniev, een bekend commentator en men kan het beschouwen als de eerste reactie op dit plan in de Russische pers. Het artikel wijst erop, dat in de rede van Marshall met zorg wordt aangetoond, dat de politiek van Amerika niet gericht zou zijn tegen een of ander land, noch tegen een of andere doctrine. Maar dan verklaart Marshall dat geen enkel land het welk iets zou ondernemen tegen andere landen op de hulp van Amerika zou kunnen rekenen. Het is natuurlijk niet aan twijfel onderhevig wat Marshall hier bedoelt. Bovendien spreekt de staatssecretaris Marshall in deze rede zelf mede, dat hij al reeds de toegezegde credieten aan Hongarije heeft uitgesteld (Marshal maakte in de 5 Juni rede te Cambridge Massachusettes, waar hij het programma tot hulp van Europa uiteenzette geen melding van Hongarije. Leoniev zag ook in de voorstellen van Marshall een verlangen om bij het Amerikaanse volk de dollars terug te krijgen om zo de economische crisis die Amerika bedreigt te voorkomen. Een lening aan een onafhankelijk land in Europa is voor Marshall geen garantie genoeg. De schuldenaars van Europa moeten collectief aan de Wallstreet verantwoordelijk zijn. De Europeanen moeten zelf maar het initiatief nemen voor de opbouw van een economisch restauratie-plan en Amerika zal dit plan ondersteunen, m.a.w. men moet dit plan aan de goedkeuring van Amerika onderwerpen (Moskou, (AP) 16.6)

PLAN MARSHALL.

John Hightower seint uit Washington dat Marshall en zijn adviseurs een plan hebben ontvouwd waarin zij uiteenzetten, wat zij beschouwen dat kan leiden tot een chaos in Europa of tot communisme. Hun plan zal er anders uit te komen zien, indien Rusland niet mee zou doen. Officiële diplomatieke bronnen gaven te verstaan dat indien Marshall Rusland zal blijven weigeren mee te doen, dat het dan toch zeker is dat geheel West-Europa een aparte federatie zou worden en dit betekent dat Rusland en de Oosterse staten die zich bij Rusland aansloten alle substantiële hulp van Amerika zullen moeten derven. Er wordt medegedeeld dat Marshall hoopt dat dit niet zal gebeuren en Rusland toch mee zal doen, of althans zal toestaan dat sommige landen die nu door Rusland bezet zijn in staat zullen gesteld worden aan het plan mede te doen. Zijn economische politiek in Europa blijft ten opzichte van Rusland een opendeur politiek, maar is de deur gesloten voor Rusland, dan draagt Rusland de verantwoording. Men meent dat Rusland die deur werkelijk zal sluiten (Washington, (AP) 16.6).

De regeringen van België, Nederland en Luxemburg hebben zich uitgesproken over het plan Marshall en verklaren zich er volkomen mee accoord (Brussel, Aneta, 17.6).

HOUDING VAN BELGIË.

Een zegsman van het Ministerie van Buitenlandse Zaken bevestigde dat de Belgische regering in contact staat met de Nederlandse regering en de Luxemburgse regering om onderling overleg te plegen inzake het plan Marshall. Wijzend naar de reeds ontworpen economische unie tussen Nederland, België en Luxemburg wordt dit Noordamerikaanse plan welkom geheten als een verdere aansporing tot eenheid (Brussel, (AP) 16.6).

REPUBLIKEINS SPANJE EN HET PLAN MARSHALL.

De president van de republikeinse regering van Spanje in Parijs verblijvend, Rudolfo Llopis geheten, zeide dat Spanje onder het plan van Marshall steun zal vinden maar dat het Franco Spanje als facistisch geen recht heeft op de steun van Marshall. Hij hoopt dat Marshall het initiatief zal nemen om voor Spanje definitief de democratie te verdedigen (Parijs, (AP) 17.6).

PLAN MARSHALL.

Engeland heeft zelf het initiatief genomen om te zien of Rusland niet mee zal doen aan het plan Marshall, doch het schijnt dat Rusland afzijdig blijft, meldt de A.P.-correspondent Tom Williams uit Londen.

De Engelse gezant in Moskou Sir Maurice Peterson zal er informaties over gaan inwinnen. Bevin zal zoals bekend naar Parijs gaan om de Franse politici erover te polsen, doch het is niet bekend of hij ook naar Moskou zal gaan. Er is nog geen officiële reactie van de kant van de Russen wel was er de aanval in de Pravda op het plan van Marshall.

Na het lezen van die krant was er in Moskou bij de politici niet veel hoop meer dat Rusland mee zal doen. De Franse gezant in Londen zal naar Parijs over komen om de besprekingen van Bevin mee te maken.

Clayton de assistent secretaris zal deze week met Bevin confereren ook zal Clayton na de conferentie met de Britse ministers doorreizen naar Parijs. (Londen, (AP) 17.6).

WEST INDIË.

Uit New York seint de A.P.-dienst, dat officiële vertegenwoordigers van de West Indische federatie in New York wisten mee te delen, dat de voorbereidingen tot een conferentie van alle vakbonden der West Indische eilanden goede voortgang maakt. De conferentie zal plaats vinden in de eerste twee weken van de maand Augustus en zal gehouden worden te Kingston op Jamaica. De conferentie gaat uit van de West Indische arbeidersbond.

Deze conferentie gaat dan vooraf aan die, welke is uitgeschreven voor 10 September in de plaats Montego, op Jamaica. Daar in Montego zullen op uitnodiging van de secretaris voor koloniën Arthur Creech Jones, de verschillende West Indische eilanden bijeenkomen.



GRECH JONES

Roept Brits-West-Indië naar Jamaica.

Het schijnt de bedoeling dat deze conferentie van de vakbonden aan de conferentie van Montego moet voorafgaan, opdat men dan op de conferentie van Montego een gezamenlijk front zal vormen. In New York had in de afgelopen week een conferentie plaats tussen de vertegenwoordiger van Barbados Grantley Herber Adams en een vertegenwoordiger van Jamaica Manley. Er wordt een voorbereidende commissie benoemd voor de conferentie, men zal de financiële plannen nader beschouwen. Veel hulp ondervindt men van verschillende vooraanstaande leiders uit Amerika zelf, bedoeld zijn leiders op godsdienstig en cultureel gebied. De conferentie wordt beschouwd als een van de stappen om te komen tot een volledige politieke en economische federatie voor al de West Indische eilanden. Manley is intussen reeds naar Jamaica teruggekeerd doch, terwijl Adams van Barbados nog tot morgen in New York zal blijven. (New York, (AP) 16.6).

het nieuws van vandaag

Wat Zondagavond reeds door de radio werd gezegd, wat Maandag reeds uit de Pravda bleek, is vandaag Dinsdag nog duidelijker geworden nl. dat Rusland schijnbaar niet voor het plan van Marshall voelt. Het zal wel graag wat dollars hebben, doch het voelt niet voor een eenheid met de andere staten van Europa. De lijn van hun politiek loopt anders. Het stuk in de „Pravda" was dan ook weer heel erg mooi. Weet U waarom Amerika nu de wereld wil gaan helpen, omdat men Europa op de wijze van de Trumanleer wil gaan veroveren en omdat Amerika aan de vooravond van een grote economische crisis!

Natuurlijk is het voor de handel van Amerika zaaks om afzet gebied te krijgen en men moet het volk koopkrachtig maken, doch dat de situatie zoo zou zijn, dat Amerika aan de vooravond van een crisis zou staan is wel niet aan te nemen op het simpele beweren van de „Pravda".

Nederland Luxemburg en België zijn voor het plan, Frankrijk en Engeland polsen nog steeds de Russen, Spanje verdient het niet geholpen te worden meent de republikijnse president van de regering in ballingschap.

Een bericht uit New York getuigt ook van de belangstelling van de religieuse en culturele leiders in de States voor Jamaica waar in September een conferentie wordt gehouden om een federatie te maken van alle West Indische eilanden. Men moet natuurlijk altijd lezen alle „Britse" West Indische eilanden.

De Engelsen zijn ouderwets, dat hebben wij in het begin van de vorige eeuw reeds geprobeerd, toen kwam er een commissaris generaal met als een Schermerhorn en van Poll naar Curaçao en hij maakte van alle Nederlandse bezittingen in West Indië een federatie. Hij deed er een acht weken over, om dat op te stellen, doch het heeft niet lang bestaan. Het idee van die commissaris generaal van den Bosch was niet uitvoerbaar. Misschien dat het voor de Engelse eilanden een eeuw later wel mogelijk is, we weten het niet.

In Indië is de commissie generaal nog bezig aan het opstellen van een memorandum voor de Nederlandse regering, de heren hebben contact met Van Mook met de regering van Oost Indonesië, Makassar, en Borneo, en men werd het eens op dit punt. **„Met de mensen van Djokja Karta is het niet meer mogelijk om te onderhandelen."**

Het memorandum komt vandaag klaar en gaan dat naar den Haag. De krant „Trouw" wist al reeds dat er in zou staan, dat men maar tot militaire actie moet overgaan. (Dat is wel sterk al te weten wat zal staan in een stuk, dat nog moet worden opgesteld) men kan het lot van millioenen niet in zorgeloos aanzien, hoe zeer men ook een afschuw zou hebben van wapengeweld.

Mensen, die vooropzetten, er moet zeker geen wapengeweld gebruikt worden, vergeten, dat hier door mensen als van Mook, de commissie, de vertegenwoordigers van de andere staten verklaard wordt dat onderhandelingen als toch vruchteloos, niet moeten worden doorgezet.

Romme wees er op dat er tekeningen waren dat men Linggadjatie niet wilde uitvoeren en minister Beel zeide het wat meer politiek, nl. dat de houding niet beantwoordde aan de redelijk te stellen verwachtingen.

Laat ons als nog hopen!

Nieuws van Nederlands Indie

Advies Commissie generaal nog niet klaar

Volgens „Trouw" houdt het in militaire actie

NAAR MILITAIRE MAATREGELEN?

Het memorandum dat de commissie generaal zal klaar maken voor de Nederlands Indische regering zal de raad inhouden, om maar op eigen initiatief de vervulling van Linggadjatie te gaan bewerken door in de gebieden van de republiek met militaire actie de orde te gaan herstellen, aldus het blad Trouw van Maandag.

Het memorandum zou verklaren, dat verdere onderhandelen met de republiek toch nutteloos zou zijn en het blad voegt er nog bij, dat er in alles overeenstemming werd bereikt tussen van Mook en de commissie generaal. Andere bronnen melden, dat het memorandum nog niet bij de Nederlandse regering binnen in is, maar dat het vanavond of morgen verwacht wordt.

Uit Batavia bericht men echter, dat het pas op Dinsdag klaar zal komen. De communistische partij nam ook een resolutie aan, aandringend op onmiddellijke hervatting van de betrekkingen, om tot een vredige vervulling en tot een volledige vervulling van de overeenkomst van Linggadjati te komen. Zij de communisten willen ook wezenlijke vermindering van de troepen.

Dr. Carl Romme had volgens een interview van Aneta critiek op de resolutie die door de Partij van de Arbeid werd aangenomen. Romme zeide dat men niet aan de druk kon ontkomen, als men die resolutie hoort alsof het de schuld is van de Nederlanders, dat de sfeer van vertrouwen verbroken is, terwijl hij meent dat de schuld bij de Republiek berust (Aneta, 16.6).

ADVIES COMMISSIE GENERAAL.

Het advies van de commissie generaal voor de Nederlandse regering zal waarschijnlijk morgen klaar zijn. Een hooggeplaatst Nederlandse woordvoerder verklaarde hedenmorgen te Batavia dat men gisterenavond aan de opstelling begonnen is nadat een volledige overeenstemming bereikt was met de Nederlands Indische regering over alle voornaamste punten. Er werd ook uitvoerig overleg gepleegd met de regeringen van West Borneo en Oost Indonesië, welker mening was dat het republikeins antwoord geen aanknopingspunten biedt voor een verdere overleg op korte termijn. De gezichtspunten van West Borneo en Oost Indonesië zullen in het advies van de commissie generaal vervat worden, doch de regeringen zullen afzonderlijk eveneens advies indienen bij de Nederlandse regering. Premier Nadkameoddin zal daarom met een aantal Oost Indonesische ministers morgen te Batavia arriveren om tesamen met den president Soekawati het advies op te stellen (Aneta, (AP) 16.6).

RONDOM RESOLUTIE PARTIJ VAN ARBEID.

De Nederlandse kringen in Batavia hebben met voldoening de resolutie van de partij van arbeid ontvangen. Volgens een hooggeplaatst Nederlandse woordvoerder drukt de resolutie een duidelijke overtuiging uit, dat met de tegen nota niet valt te werken in de richting van verdere onderhandelingen.

Een vertegenwoordiger van de arbeidspartij te Batavia zeide dat het partijbestuur niet verklaart dat de partij van arbeid niet bereid zou zijn medeverantwoordelijkheid te aanvaarden voor een verdere beleid van de Nederlandse regering indien een minnelijk overleg onverhoopt onmogelijk zou blijken.

De resolutie vraagt een onmiddellijke hervatting van de onderhandelingen met de republikeinen om tot een spoedige vreedzame uitvoering van Linggadjati te komen en een onmiddellijke belangrijke vermindering in de nederlandse strijdkrachten welke gisteren door de communistische partij te Amsterdam werd aangenomen (Aneta, 16.6).

KOERS VAN DE ROEPIAH.

Door circulatie van Pasoendanpamfletten is de koers van de roepiah aanmerkelijk gedaald op de zwarte markt, te Batavia. Bij het begin van de week was de koers $32\frac{1}{2}$ cent en tegen het einde van de week slechts 28 centen. De pamfletten zeiden dat de roepiah binnenkort waardeloos zou zijn (Aneta, 16.6).

GEEN ARBITRAGE.

De huidige Engelse consul generaal te Batavia J. M. Mitcheson, ontkende in een rapport aan het ministerie van buitenlandse zaken te Londen, dat iemand in Nederlands Indië bemiddeling zou hebben aangevraagd (Londen, Aneta, 17.6).

CHINA EN DE REPUBLIEK.

De invloedrijke Chinese organisatie Tsjung Hua, heeft bij de regering van Nanking op aangedrongen om over te gaan tot de erkenning van de Indonesische republiek aldus een door het persbureau Antarra verspreid op Maandag bericht (17.6).

DEMOBILISATIE.

In de buurt van Tjilitan nabij Batavia wordt een kamp opgeslagen voor 10.000 man, die uit Tandjok Priok naar Holland zullen terugkeren bij demobilisatie (Aneta, 17.6).



PREMIER VAN ROEMENIË.

Zuivert zijn land van anti-communisten.

Over Militaire Actie

Eventuele militaire actie, aldus Prof. Dr. C. Gerretson in **De Nieuwe Euw** is slechts toelaatbaar, indien deze actie dient tot rechtsverzekering. Ons volk wil „tot geen prijs" een koloniale oorlog.

„Alles moet vermeden worden, wat de indruk zou verwekken als zou men door wapengeweld de koloniale houding willen herstellen. Dat verlangt in Nederland niemand.

De Natie wil het tweezijdige Accoord daarom door beide partijen uitgevoerd zien. Dat betekent dat Nederland ook zijn verplichting tot aanstonds vermindering der troepen, volgens artikel 16, loyaal wil uitvoeren. Maar het wil die uitvoering doen geschieden op de wijze als is overeengekomen, nl. door beide partijen tegelijk naar dezelfde maatstaf en in hetzelfde tempo. Tot dusver bestaat er echter bij de Republiek geen neiging om harerzijds te ontwapenen.

Weigert de Republiek mede te werken tot vrijwillige trapsgewijze ontwapening, dan zal die ontwapening door onze troepen moeten worden geëffectueerd.

Wapengeweld zou slechts toegepast mogen worden tot rechtsverzekering en rechtshandhaving.

We hebben met het brengen onzer technische beschaving minder goed gedaan, en wellicht meer kwaad, dan men zich wel eens voorstelt.

Doch we hebben een onwaardeerbaar goed gebracht aan Indië: de rechtsstaat, veiligheid en vrijheid, en wij mogen Indië niet verlaten, vóór deze goederen ook voor een verre toekomst verzekerd zijn. Wij willen geen baaierd achterlaten.

Daarom legge men de volle nadruk op dit krijgsdoel: bevrijding der geïnterneerden: bescherming van de nationale zelfbeschikking"......

De schr. ontkent niet, dat de ondernemers recht hebben om hun ondernemingen terug te krijgen, maar voor dat recht vloeie geen druppel bloeds: „geen boeld om goud". Dit schreef Gerretson reeds in „De Nieuwe Eeuw" van 7 April 1946...

„Voor de rechtsbescherming van de onderdanen van het Koninkrijk overzee heeft het grootste en gezondste deel van de Nederlandse natie zijn goed en bloed veil; maar voor het ondernemersbelang, hoe reëel en rechtmatig ook, geen man en geen cent".

De Waarheid (28.5):

„Zonder de medewerking van de P. v.d. A. en van de moderne arbeidersbeweging in haar geheel is evenwel een politiek van het militaire offensief niet mogelijk. Het ogenblik is gekomen, waarop allen, die de vrede en de vriendschap met Indonesië liefhebben in in het bijzonder de P. v. d. A. — die in deze de grootste verantwoordelijkheid draagt — een onvoorwaardelijk „Neen!" moeten laten horen".

De Vlam (30.5):

„Het is de massa, die de koloniale oorlog **Verafschuwt** en die gemobiliseerd kan worden als het nodig is. Honderdduizenden in Nederland wachten slechts op het woord van de socialistische leiding en de socialistische pers. Zij zijn bereid hun plicht te doen — zij vertrouwen er op, dat ze ook de leiding zijn plicht doen zal".

(R.V.D.).

BEVIN: VREDE IN INDONESIË EN CHINA VOORWAARDE VOOR WELVAART.

In „Trouw" treffen we een verslag aan van de rede van de Britse minister van Buitenlandse Zaken, gehouden op de conferentie der Labourparty. Ernest Bevin zeide o.m.:

„De vrede in de wereld zal vele jaren lang grotendeels afhangen van de oplossing van het Voor-Indische vraagstuk. Voor-Indië is een van die gebieden, die, indien ze door chaos of burgeroorlog zouden worden geteisterd, een leegte zouden scheppen, die iedereen schrik zal aanjagen.

Groot-Brittannië heeft zich alle moeite gegeven om een overeenkomst in Indonesië tot stand te brengen. „Men beseft niet", aldus Bevin, „dat, wanneer in Nederlands-Indië vrede zou heersen, de vetpositie van de wereld over ongeveer een jaar geregeld zou zijn.

Vrede in China en Indonesië en een verdrag met Japan zullen de verdeling van levensmiddelen, vetten, oliën, grondstoffen, zijde en textielgoederen en duizend andere dingen, die het leven veraangenamen, openstell."

(R.V.D.).

DR. GOMEZ.

Naar we vernemen van het K.L.M.-bureau is de heer Gomez gisteren weer op Curaçao teruggekeerd.



DR. GOMEZ.

Hij komt wel..............

Hij komt niet..............

Hij is gekomen!

Joachim George le Sage ten Broek en de Katholieke Missie op Curacao

1847—1947.

door

M. D. LATOUR O.P.

Joachim George le Sage ten Broek werd geboren in Groningen, 27 November 1775 en overleed te Grave, 11 Juli 1847. Hij was de zoon van Johan Jacob le Sage ten Broek en Anna Brievingh.

Onder leiding van zijn vader, sedert 1777 predikant te Rotterdam, bekwaamde zich de jeugdige George in verschillende takken van wetenschap; dicht- en schilderkunst waren voor hem een aangename ontspanning. Zijn vader moest als overtuigd en actief patriot van 1787—1795 uitwijken naar het buitenland (Antwerpen), wegens de vervolgingen waarin in Nederland de patriotten bloot stonden.

George, die zijn vader vergezelde, kwam in Antwerpen voor het eerst in nadere kennis met vele katholieken en bezocht verschillende malen katholieke kerken, zodat hij gelegenheid kreeg de overgeleverde en onuitroeibaer vooroordelen te toetsen aan de werkelijkheid.

Na de omwenteling van 1795 keerde het gezin naar het vaderland terug. Dominee Ten Broek zag niets liever, dan dat zijn zoon eveneens Dominee zou worden, of anders dokter. De voorliefde van den zoon ging echter, tot verdriet van den vader, uit naar de rechtswetenschap. In 1800 huwde hij te Rotterdam met Wilhelmina van Lii.

Geleidelijk aan voltrok zich in zijn geestelijk leven een belangwekkende ontwikkeling. Afkerig van het dominerend, naar het atheïsme overhellend rationalisme, mocht hij in het Deïsme een zekere bevrediging vinden, algehele voldoening en zielevrede bleef hem onthouden. Hij bleef zoeken op godsdienstig gebied tot hem in handen viel Bossuets „Sur les variations des églises protestante." De kennismaking met dit vermaard betoog omtrent de innerlijke verscheurdheden van het Protestantisme, voerde hem naar de beslissing.

In 1806 trad hij in alle stilte toe tot de Katholieke Kerk. Het feit werd echter weldra bekend en maakte groot gerucht. Om dit te ontlopen, trok hij zich enige maanden terug in het Franciscanenklooster te Megen. Daar maakte hij kennis o.a. met Pater Stoppel, die enige jaren dit klooster bestuurd had, doch in 1806 Rector was van de Clarissen in hetzelfde stadje.

Weinig hebben beiden toen vermoed, dat tien jaar later een correspondentie tussen hen zou ontstaan, toen Pater Stoppel als Missionaris werkzaam was in Curaçao en Ten Broek als journalist in Nederland.

Na zijn terugkeer zette hij zich aan de studie voor het notariaat en werd in 1808 door Koning Lodewijk Napoleon benoemd tot notaris te Rotterdam. Wijl zijn practijk veel hinder ondervond van onverdraagzaamheid, welke hem als bekeerling zeker niet bespaard bleef, vroeg en verkreeg hij in 1813 overplaatsing naar Loosduinen.

Zijn arbeid als publicist begint voor goed in 1815, toen zijn „De voortreffelijkheid van de leer der Roomsch-Catholyke Godsdienst" verscheen. Dit werkje, welks apologetisch karakter typerend is voor zijn arbeid als publicist, trok onmiddellijk sterk de aandacht (in 1816 reeds verscheen de vijfde druk!) en lokte verschillende tegenschriften uit, o.a. van Bilderdijk en van Hendrik le Sage ten Broek, een broer van den schrijver, predikant te Haamstede.

Van zeer grote betekenis voor de ontwikkeling der Katholieken in Nederland is de stichting van le Sage ten Broeks tijdschrift „De Godsdienstvriend", waarvan het eerste nummer in Mei 1818 verscheen en dat tot 1869 is blijven bestaan. De betekenis van deze stichting is niet alleen, dat het het eerste levensvatbare Katholieke tijdschrift in Nederland bleek, maar meer nog, dat le Sage er in slaagde de periodieke pers dienstbaar te maken aan de emancipatie van de Katholieken in Nederland, dat hij aldus zeer veel bijgedragen heeft, om die katholieken te bevrijden van schuwheid en valse verdraagzaamheid. De erenaam van Vader der R.K. pers in Nederland, komt hem volkomen toe. Dat zijn tijdschrift veel tegenwerking ondervond, spreekt van zelf.

Het is onze bedoeling niet een overzicht te geven van de enorme arbeid, die le Sage verrichtte als schrijver, aangezien zijn relatie met de Curaçaose Missie voornamelijk blijkt uit de vele artikelen, door Missionarissen van hieruit opgezonden en gepubliceerd in de Godsdienstvriend en uit zijn persoonlijke vriendschap met Mons. M. J. Niewindt, hoofd van de Curaçaose Missie van 1824 tot 1860.

Toen onze eerste Vicarius Apostolicus na zijn Bisschopswijding in 1843 de terugreis ging aanvaarden naar Curaçao, schreef hij vóór zijn vertrek een hartelijke brief van dankbaarheid aan zijn weldoener J. G. le Sage ten Broek, toen woonachtig te Grave, Redacteur van de Godsdienstvriend, en beval met de meeste klem de Missie in de belangstelling van Katholiek Nederland aan.

In een brief van 14 Juli 1845 aan le Sage geeft Mgr. Niewindt inlichtingen omtrent de bekering van Doortje Gorsira op Curaçao, waarover in Nederland berichten verschenen waren in de Evangelische Kerkbode.

Ook de Redactie van de Catholijke Nederlandsche Stemmen (eveneens gesticht door J. G. le Sage, in 1835) behandelt deze bekeringsgeschiedenis in het nummer van 3 Mei 1845. Gegevens voor dit artikel waren natuurlijk ontleend aan een brief van Mgr. Niewindt aan den Redacteur.

De Godsdienstvriend van 1851 behandelt het leven van den toen juist overleden groten vriend van de Curaçaose Missie, Mgr. Baron van Wijkerslooth.

Reeds in de 2de Jrg. van de Godsdienstvriend (1819) lezen we een brief van Le Sage's vriend Pater Stoppel over diens eerste successen als Missionaris op Curaçao.

In de Godsdienstvriend van 15 November 1834, 30 Mei 1835 en 12 Juni 1835 lezen we zeer instructieve brieven van Mgr. Niewindt over de toestand van de Curaçaose Missie in die dagen. Mgr. klaagt over geweldig tekort aan krachten en smeekt om medewerkers. „De toestand is onhoudbaar. De zieken kunnen zelfs niet op tijd bediend worden; hen te bezoeken is onmogelijk. Cathecismus-onderricht staat dikwijls stil. Ieder jaar zijn er min of meer 600 doopsels".

In een brief aan de redactie van de Godsdienstvriend schrijft Mgr. Niewindt op 4 Febr. 1836: dat het zijn plan is de Bovenwindse Eilanden te bezoeken, niettegenstaande het uitblijven van nieuwe priesters.

In 1838 opende de Godsdienstvriend een lijst van bijdragen voor de bouw van een kerk op Santa Rosa in het Oostelijk District van Curaçao en hielp den pastoor (J. J. Putman) met enkele duizenden guldens.

Op 24 Augustus 1843 vinden we in de Godsdienstvriend een volledig verslag van de feestelijkheden bij gelegenheid van de Bisschopswijding van Mgr Niewindt in de kapel van het groot Seminarie te Warmond.

Toen Mgr. Niewindt in 1842 huizen had aangekocht, die moesten dienen om de eerste Soeurs op Curaçao te herbergen en haar de gelegenheid te geven er een school te openen (de Soeurs van Roosendaal en het latere St. Martinus Gesticht), was het wederom Le Sage, die in zijn Godsdienstvriend reclame maakte voor de goede zaak en gelden verzamelde om de schulden van den Apostolisch Vicaris te helpen betalen. In het nummer van 1 Juli 1842 staat een brief van Mgr. Niewindt gepubliceerd, waarin vermeld staat: ..... dat wij reeds begonnen hebben van uwe milde gaven volgens uw liefderijke inzichten gebruik te maken; van de aan ons overgemaakte gelden hebben wij terstond de hypotheek en een groot gedeelte der schuld met de daarop vervallen interessen afbetaald en wij koesteren de hoop, dat wij na het ontvangen van meerdere gelden u spoedig zullen kunnen melden, dat de gehele schuld uit de aankoop der huizen en de nodige reparatiën ontstaan, geheel zijn afgedaan".

Toen Le Sage reeds lang overleden was, ging de Godsdienstvriend nog steeds door in de aangegeven richting en omstreeks 1855 verzamelt de toenmalige hoofdredacteur gelden voor Pastoor Gast, om een kerk te kunnen bouwen op Saba.

Ook voor de parochie van Santa Maria, die dit jaar honderd jaar bestaat, verzamelde het tijdschrift gelden bij de katholieke Nederlanders en reeds in de aflevering van November 1846 vinden we honderd gulden voor de bouw van de nieuwe kerk.

In 1848, gedateerd 13 Juli, publiceert de Godsdienstvriend een brief van Mgr. Niewindt, ingeleid door een voorwoordje van den Redacteur, over de slavernij op Curaçao, waarin het treurig lot van de slaven, vooral op godsdienstig gebied, ter kennis van geheel Nederland wordt gebracht. Aan het slot van de brief tekent de Redactie nog aan: „Bezat Frankrijk een Episcopaat, dat met den Aartsbisschop van Bordeaux en den Bisschop van Nancy aan het hoofd, in adressen, welke 1500 naamtekeningen telden, zich tot de regering van Louis Philippe en zijn Kamers wendde, om in de naam der Godsdienst de vrijdom der slaven af te smeken; bezat het een Monnet, die onlangs nog der Republiek bewees, dat de christelijke Republiek altijd veel ijveriger en waakzamer is dan de burgerlijke, wij verheugen ons in een Martinus, Bisschop van Cytrum, die mede aan de wereld het bewijs geeft, dat de Catholijke Kerk met recht op Bisschoppen en priesters boogt, die op een waardige wijze ijveren voor de ware vrijheid der kinderen Gods".

Deze zelfde brief verscheen ook in de Catholijke Nederlandsche Stemmen van 18 October, in De Tijd en in de Noordhollandse Courant van 26 October.

In 1857, onder Gouverneur van Lansberge, werden voor de ongelukkige slaven pas veel betere bepalingen gemaakt omtrent voeding, kleding, verpleging en afstraffing. De Godsdienstvriend, getrouw aan de traditie van Le Sage, maakte in deel 73, blz. 299 de schitterende resultaten bekend van deze gouvernementele maatregelen, door Mgr. Niewindt ingegeven.

In 1860 stond er in dit zelfde tijdschrift een kort artikel over het heilig afsterven van Le Sage's groten vriend, Mgr. Martinus Johannes Niewindt, eerste Apostolisch Vicaris van Curaçao.

Niet alleen als strijdbaar polemist is Le Sage ten Broek onze pionier geweest: alle uitingen van katholiek leven hadden zijn belangstelling en bij alles blijkt hij een voortrekker. Van biezondere betekenis is in deze zeker zijn ijveren voor de vrije school en zijn belangstelling voor de Missie, welke als het ware een voorbereiding geweest is op de grote rol, welke de Nederlandse katholieken zouden spelen in de moderne missie-beweging.

Zijn leven is een onafgebroken strijd geweest, strijd naar buiten tegen onverstand, vooroordeel en valse verdraagzaamheid; strijd ook naar binnen tegen persoonlijk leed, blindheid, armoede, verzwakking en vooral, dat zijn Lieve en trouwe echtgenote, die jaren lang, daarin bijgestaan door hun pleegzoon, zijn voor-lezeres en secretares is geweest, hem niet volgen kon op de weg van de waarheid. Maar verslagen werd hij nooit. Met de kracht van een ernstige overtuiging, gesterkt door een bijna dagelijkse H. Communie, heeft hij de grote strijd gestreden. En het moet hem een genoegen geweest zijn de stille vooruitgang van onze emancipatie te hebben mogen beleven. De generatie van Broere, van Vree, Jud. Smits, van Sasse van Ysselt, Luyben, Cramer en Thijm, Nuyens en Schaepman trad op de bres, in de voetsporen van Joachim George le Sage ten Broek. De stichting van de Katholiek (1842) en De Tijd (1845) waren bewijzen, dat het mede door zijn sterke arbeid gewekte katholieke leven in Nederland begon uit te bloeien om straks goede vruchten te dragen.

Een goed portret in steendruk werd van Le Sage vervaardigd in 1829 en uitgegeven door de Gebroeders Langenhuysen te Den Haag. De tekenaar was J. W. Vos. Van dit portret, dat spoorloos verdwenen scheen, werd ongeveer dertig jaar geleden een goed exemplaar ontdekt door Pater L. van Miert S.J. op een zolder van een boerderij in De Reek, een weinig bekend Brabants dorpje. Er staat een afdruk van in de Katholieke Illustratie, 57ste Jaargang, blz. 29. De trekken verraden levensernst, lijden, verdriet; de wazige blik van de ogen is die van iemand, die bijna blind is. Toen het portret getekend werd, was Le Sage 54 jaar oud.

ORANJEVEREENIGING „CURACAO".

Buitengewoon algemeene vergadering te houden op den 18n Juni 1947 om 8 uur des avonds in een der lokalen van het Cultuurcentrum ter behandeling van:

1. Mededeeling van ingekomen stukken.
2. Inschrijving van leden.
3. Vaststelling van een programma voor den 31n Aug 1947.
4. Rondvraag.

De leden worden dringend verzocht tegenwoordig te willen zijn, terwijl alle belangstellenden die tot de Vereeniging als lid wenschen toe te treden zullen van harte welkom zijn.

Curacao den 11n Juni 1947
Het Bestuur van de Oranjevereeniging
CURACAO.

3-1

Soekarno

Op het Sobsi-congres waarover wij gisteren schreven heeft Ir. Soekarno erop gewezen tijdens zijn rede op de ontvangst receptie van dit congres, dat men artikel 14 van de overeenkomst van Linggadjati niet los moet maken van artikel 1. Hier volgen de beide aangehaalde artikelen:

SOEKARNO.

Artikel 1.

De Nederlandse Regering erkent de Regering van de Republiek Indonesi als de facto oefenende het gezag over Java, Madoera en Sumatra. De door troepen bezette gebieden zullen geleidelijk, door wederzijdse samenwerking, in het republikeinse gebied worden ingevoegd. Hiertoe zal aanstonds een aanvang worden gemaakt met de nodige maatregelen, zodat, uiterlijk op het tijdstip in artikel 12 genoemd, de invoeging zal zijn voltooid.

Artikel 14.

De regering van de Republiek erkent de aanspraken van alle niet-Indonesiërs op herstel in hun rechten en teruggave van hun goederen, voorzover deze worden geoefend of zich bevinden in het gebied, waarover zij de facto gezag oefent.

Een gemengde commissie zal worden ingesteld om dit herstel of deze teruggave te bewerkstelligen.

CURAÇAO

SCHEEPSBERICHTEN.

16 Juni 1947.

St. Eustatius naar Aruba; Hera naar Aruba; Taranaki naar Cristobal; Martin Bakke naar Barranquilla; Sandwich naar Puerto Cabello.

KERK WISHI.

Hedenavond wordt er in de Kerk van de H. Theresia op Wishi een speciale bijeenkomst gehouden voor de mannen. De oefening vangt aan om half acht.

WEIN HOYER.

De bekende stadgenoot de heer Wein Hoyer viert vandaag zijn 85ste verjaardag als minnaar van het verleden van Curaçao is hij



zeer bekend. Zijn jaarlijkse almanak is een gids voor velen. Onze gelukwensen.

FRANKSTEEG.

Men vraagt om assistentie van hygiënische dienst en reinigingsdienst voor deze steeg op Otrabanda. De Wagen komaal er voor schijnt vuilnisbelt te zijn.

VROEDVROUWENCURSUS.

Het was onder Gouverneur van Slobbe, dat het Bestuur van Curaçao er toe overging verschillende vroedvrouwen uit Nederland te laten overkomen, daarna stuurde men verschillende jongedames naar de vroedvrouwenschool te Heerlen om een opleiding tot vroedvrouw te genieten.

Ook uit Suriname kwamen verschillende gediplomeerde vroedvrouwen op deze eilanden werken.

Het ligt nu in de bedoeling van het gouvernement om op Curaçao zelf met een opleidingscursus tot vroedvrouw te beginnen.

Deze cursus zal misschien in Januari 1948 geopend worden.

EXAMEN „ST. GENESIUS".

Voor bovengenoemde Bond slaagden als Typist(e):

Tuleda Albertus, W. Berggraaf, M. Daantje, Oswien Gougon, Corn. Gravenkamp, Hu-Ang, Swinda Lourens, Celsius Mimier, N. Mongen, Edmundo Presilia, Aquiles Vivas, Eusebio Willems, Estrelia Basilio, M. de Jongh, Louisa Lieshout. Afgewezen: elf.



DR. W. GOSLINGA.

In tegenstelling met andere berichten wordt gemeld, dat de inspecteur van het onderwijs Donderdag op Curaçao terugkeert.

RETRAITE.

In de loop van deze week wordt er voor de Zusters van het St. Elizabeth retraite gepreekt. De bezoekers van het Hospitaal worden verzocht daarmede rekening te houden.

PATER DITO O.P. IN AMERIKA.

Pater J. Dito O.P., vice-voorzitter en permanent gedelegeerde van de voorzitter der UNDA, — de Internationale Katholieke Vereniging voor Radio en Televisie, waarvan het hoofdbureau zich te Freiburg in Zwitserland bevindt — is in de V.S. gearriveerd.

Aan katholieke journalisten toonde pater Dito een brief, die namens Z.H. door Mgr. Montini, waarnemend staatssecretaris, aan Mgr. Posperini, voorzitter van de UNDA werd gezonden in Februari j.l.

„Het is inderdaad zeer nuttig te komen tot een bijzondere organisatie met internationaal karakter, teneinde radio en televisie om te vormen tot moderne en doelmatige middelen voor Apostolaat en deze in dienst te stellen van de Kerk en de Katholieke organisaties, die werken voor de kerstening der maatschappij."

De Internationale Raad der UNDA is tot dusver nog niet volledig gevestigd. Hopelijk zullen binnenkort afgevaardigden uit de V.S., Canada en Zuid-Amerika worden aangewezen. Behalve de leden van het uitvoerend comité en de afgevaardigden der verschillende landen, heeft de Internationale Raad der UNDA vier „bijzondere leden": pater Filippo Soccorsi S.J., directeur van Radio Vaticana; pater Felix Morlion O.P., president van het Internationaal Instituut „Pro Deo" te Rome en geestelijk adviseur van het InterCIP (Internationale Unie van Informatie Centra Pro Deo); mevrouw M. Steenberghe—Engeringh, presidente van de Internationale Katholieke Vrouwenbonden; en pater Jean Loslever O.P. te Brussel.

„De Tijd".

PRINCIPIëLE POLITIEK.

Het blad „Curaçao" schrijft natuurlijk ook over de comedie in de staten en wil natuurlijk en nieuwe partij waarin dan gevonden zal worden „samenwerking zakelijkheid en effiency".

We willen een principiële partij, een werkelijk op de principen gevestigde partij. We zijn niet voor de eenheidspartij waarover dit blad maar steeds spreekt. Het was juist de fout van ons volk, dat men zooals het rapport Ellis het heeft uitgedrukt nog niet goed principieel wist te stemmen. Wij voor ons hopen dat de katholieke partij in 1936 opgericht, dus nog betrekkelijk jong, door al de moeilijkheden principieel versterkt naar veren zal komen. Natuurlijk is die partij dan volkomen genegen naast andere partijen, van een principiëler kaliber als de DP, mede te werken aan wat we „als het beste voor hebben met de Nederlandse antillen".

MIDDELBAAR ONDERWIJS.

Prof. Dr. A. B. Droogleever Fortuyn beschreef in een artikel in „De West Indische Gids" het Middelbaar Onderwijs in Suriname. Het komt niet tot een bespreking van de vraag of er mogelijkheid bestaat tot de oprichting van een inrichting voor middelbaar onderwijs op confessionele basis. Het is hem blijkbaar ook niet bekend, dat verschillende leerlingen aan onze A.M.S. op Curaçao ook van uit Suriname naar hier kwamen om het onderwijs van die inrichting te genieten.

PERSBERICHT.

Curaçao, 16 Juni 1947.

Zaterdag, 14 Juni 1947, is Dr. A. W. J. M. Desertine met ziekteverlof naar Nederland vertrokken.



Namens Zijne Excellentie den Heer Gouverneur werd hij op het vliegveld uitgeleide gedaan door den Kapitein Adjudant E. van de Laarschot.

Nieuws van overal.

UIT BERLIJN.

De Russen hebben de industrie in hun bezettingszone onder een commissie van toezicht geplaatst. Deze commissie heeft volmachten, om leiding te geven in de industrie. Men kan deze commissie vergelijken met de onlangs opgerichte raad voor economische industrie in het bezettingsgebied van de Engelsen en Amerikanen.

VETO VAN TRUMAN.

Men verwacht ieder ogenblik, dat Truman zijn veto zal uitspreken over een belasting verlaging van 4 milliard dollar. De republikeinse meerderheid in het congres zal er wel voorstemmen. Men heeft twee derde van het aantal stemmen nodig, wil een wet toch doorkomen ondanks, dat een President zijn veto, tegen die wet heeft uitgesproken (Washington, (AP) 16.6).

SANTO DOMINGO.

In New York viel de 25 jarige artiste Maria Pura Baron, wier ouders in Santo Domingo leven, van de negende verdieping naar beneden. De politie constateerde haar dood (New York, (AP) 16.6)

POLITIEK IN ITALIë.

De communist Scocci Marro heeft in de kamer voorgesteld de nieuwe regering van Alcide de Gasperi te verwerpen en wel op deze titel. Hij meent, dat er in het cabinet van de Gasperi monarchisten zitten en deze hebben nu door zitting te mogen nemen in dit cabinet hun eerste stap gezet, om weer terug te keren en de Gasperi steunt dit. Hij wees op een scortgelijke aanval van de Gasperi nu drie maanden geleden. Men kan niet maar passief blijven, als men de oorzaak weet van zekere crisissen (Rome, (AP) 16.6).

BRAZILIë EN LISSABON.

Een gezant bracht een speciale boodschap van de regering van Brazilië voor de President van Portugal Cremoma. Hij vertelde aan de pers, dat hij deze boodschap bracht namens het Braziliaanse volk, namens de President van het Braziliaanse volk en ook namens zichzelf om uit te drukken dat Brazilië het werk van het Portugese land wil voortzetten. De Portugesen en de Brazilianen hebben samen een grote taak. Hij hoopte dat Brazilië en Portugal altijd hetzelfde doel zullen nastreven. Zij waren immers samen ontdekkers, missionarissen, kolonisatoren, die mee ophielpen bouwen de grote Braziliaanse natie. Brazilië ziet Portugal als haar oudere broer waarvan het zeer veel houdt (Lissabon, (AP) 16.6)

LAKE SUCCESS.

De Balkan commissie van de Verenigde Landen zal Vrijdag het rapport dat men heeft opgesteld over de Griekse grensquaestie bij de leden laten circuleren. Het zal dan ook voor de pers worden vrijgegeven. Het viel op dat het Russisch lid niet aanwezig was (Lake Success, (AP) 16.6)

ONRUSTIG BRITS INDIë.

De krant van New Delhi „New Chronical" deelde mede, dat bij een rel 60 personen werden gedood of levend verbrand terwijl men 800 huizen in brand stak en nog 200 gewonden zijn. Deze revolutie opstand had plaats in de Guanguan district dat gelegen is nabij de Delhi provincie (New Delhi, (AP) 16.6).

NATUURRAMPEN.

Het niet dicht bewoonde deel van Nieuw Zeeland werd opgeschrikt door lichte aardbevingen, welke maar weinig schade aanbrachten in de kleine steden Auckland (17.6).

VLOED.

Bij een overstroming verloren tien mensen het leven, terwijl er nog een tiental vermist wordt. Honderde familie werden dakloos (Mexico, (AP) 17.6).

CHURCHILL.

Na zes dagen in het hospitaal gebleven te zijn kon Churchill reeds naar huis gebracht worden. In tien dagen zal hij wel weer op de been zijn (Londen, (AP) 17.6).

LAKE SUCCESS.

Uit gezaghebbende bron wordt gemeld, dat Frankrijk te Lake Success aan de andere naties heeft verklaard, dat het momenteel maar in staat is om maar één infanterie devisie af te staan voor de wereld politie macht. Frankrijk kan niet meer afstaan, daar het zijn militaire krachten nodig heeft, zowel in Indo China als elders in het Franse rijk. Frankrijk was het eerste land dat met getallen voor de dag kwam Frankrijk zou de wereld politie macht niet groter willen zien als een macht van 70.000 manschappen. Men denkt dat Rusland weinig zal aanbieden om de wereldpolitie macht klein te houden. Amerika zou misschien vier a vijf devisies aanbieden. Er is nog geen aanduiding hoeveel oorlogsschepen en vliegtuigen men zal nodig hebben (Lake Success, (AP) 17.6).

HENRY WALLACE.

Het federale gerechtshof was niet genegen Henry Wallace hedenavond het spreken te verbieden in het Water Gate amphitheater. De rechter James Proctor verwierp het verzoek daartoe ingediend door de anti-communisten vereniging. Men verwacht, dat Wallace die nu op een kruistocht is steeds agerende tegen de buitenlandse politiek van Truman, zijn houding wel nader zal verklaren in zijn campagne van 1948 (Washington, (AP) 16.6).

PRODUCTIE AUTOBANDEN VAN SYNTHETISCHE RUBBER.

De regering zal in de toekomst de bandenproductie van synthetische rubber niet meer toestaan, aangezien er in Argentinië voldoende natuurlijke rubber beschikbaar is. Indien er fabrieken mochten zijn, die deze soort banden willen blijven produceren, moeten zij hiervoor een bizondere vergunning aanvragen.

NAAR ROME.

De patriarch van Lissabon Kardinaal Manuel Gonsalves Cerejeira scheepte zich in op het schip Mousinho om naar Rome te peligrineren en daar de kanalisatie mee te maken van Joao de Brito. Even voor het vertrek zeide hij: Wij gaan nu allen naar Rome terwijl men zich hier in het jaar 1516 ook ingescheepten maar toen om een nieuwe wereld te ontdekken en hun doel was die nieuwe wereld te Christianiseren. Vandaag zijn wij hier om te zien wat zij deden in 1516 (Lissabon, (AP) 16.6).



KARDINAAL VAN LISSABON

Vertrok naar Rome.

KONING GUSTAAF.



GUSTAF V

Werd 89 jaar.

Koning Gustaaf van Zweden vierde te Stockholm zijn 89ste verjaardag (Stockholm, (AP) 16.6)

EGYPTELOOG GESTORVEN.

In Brussel overleed de wereldberoemde Egypteloog Jean Capart (Brussel, (AP) 16.6).

OPRICHTING ZEISS-FABRIEKEN IN MOSKOU.

De installaties der Zeiss-fabrieken in Jena, welke als herstelbetaling naar de Sowjet-Unie verveerd werden, zullen met behulp van Duitse technici in een voorstad van Moskou weder opgebouwd worden. Een aantal Duitse vakarbeiders, die het gewone Sowjetrussische loon zullen ontvangen, zullen eveneens te werk worden gesteld.

e. b.

UIT ONS CARAïBIë

VENEZUELA. PETROLEUMPRODUCTIE.

Het Ministerie van Landbouw, Handel en Nijverheid brengt ter kennis, dat de dagelijkse petroleumproductie van Venezuela gedurende de eerste drie maanden van dit jaar gemiddeld een hoeveelheid van 1.160.263 vaten per dag heeft bereikt. Geacht wordt, dat genoemd productiecijfer gedurende het jaar 1947 minstens kan worden gehandhaafd.

e. b.

FEDERATIE IN WEST-INDIë.

Over deze Montego-conferentie lazen we onlangs:

De kwestie van een federatie in Brits West-Indië is niet nieuw en er is veel over geschreven en gesproken. In de betrokken gebieden schijnt men er zelf niet bijster veel voor te voelen, doch de regering heeft het plan niet opgegeven.

De minister van Koloniën, Creech Jones, heeft medegedeeld, dat er later in dit jaar, misschien in September, een conferentie zal worden gehouden om deze kwestie te bespreken. Elke kolonie zal door een delegatie van drie man worden vertegenwoordigd.

De bedoeling is, dat elke kolonie volledige zeggenschap in eigen zaken krijgt, binnen een federatie. De minister beseft dat er verschillen in economische mogelijkheden en andere zaken zijn, doch acht deze niet onoverbrugbaar. Hij acht een federatie noodzakelijk, zodat men bijv. een tolunie kan sluiten.

De minister wijst er ook op, dat een gebied van 200000 inwoners internationaal niets te betekenen heeft doch met een gebied van 2 millioen inwoners in de Caraïbische zone, zal rekening moeten worden gehouden.

SPORT

K.S.C.

Korfbal Zondag 22 Juni as. veld St. Rosa. Velox — Luctor.

SURINAME

SURINAME. BAUXIETUITVOER.

De Surinaamse Bauxiet Maatschappij verscheepte in 1946 799.726 ton bauxiet uit Suriname, vergeleken met 590.037 ton in 1945.

e. b.



Radio Nederland

Wereld omroep P.C.J.

Program

Woensdagmorgen: VOOR DE WEST.

2.05 — 2.20 uur: R. D. Simons.

Woensdag, 18 Juni.

5 uur: Engelse Berichten.
10.30 uur: Engelse Berichten.
13.30 uur: Programma voor de Nederlandse Strijdkrachten in Indië.
1. Nieuws.
2. Actueel Nieuws.
14.30 uur: Opening en Programma-overzicht.
Nederlands Nieuws.
„De Week in Nederland".
Indisch Nieuws.
15.05 uur: „Uit de oude Doos" — „Hits" uit de Jaren 1910—1930 Uitgevoerd door het Vaudevilleorkest o.l.v. Cor v.d. Linden met vocalist

1. Hello, who's your lady-friend?
2. Beautiful Garden of roses.
3. Swance.
4. Ramona.
5. The Sheik of Araby.
6. Dancing with tears in my eyes.
7. Round the marble arch.
8. Stormy weather.
9. Valencia.
10. Smoke gets in your eyes.
11. The man on the flying trapeze.
12. Who's afraid of the big bad wolf.
13. In a chapel in the moonlight.
14. Why did she fall for the leader of the band.

15.30 uur: Internationaal Nieuws Brief uit Batavia.
15.45 uur: „PCJ roept het Schip van de Week".
Onze wekelijkse uitzending voor de Koopvaardij m.m.v.: Hansie Teussaint, Tonny Schifferstein, Johnny Holshuizen en Joop Reinboud.
16.14 uur: Programma van morgen.
16.15 uur: „Tien Minuten met.... (gr.)
16.26 uur: Nederlands Nieuws in het kort.
16.30 uur: Internationaal „Happy Station" Programma door Edward Startz.
Sluiting en Wilhelmus.
18 uur: Einde uitzending.
19 uur: Engelse Berichten.
23.30 uur: Engelse Berichten.

Laatste Nota van de commissie generaal

De Commissie-Generaal acht thans de besprekingen met de Republikeinse Delegatie betreffende de uitwerking van de overeenkomst van Linggadjati zover gevorderd, dat zij in staat is een overzicht van haar denkbeelden en voorstellen terzake op te stellen, hetwelk een belangrijk en samenhangend deel van die uitwerking omvat.

Zij gaat daarbij ervan uit, dat de Nederlandse Regering deze overeenkomst beschouwt als de vaste grondslag van haar beleid met betrekking tot Indonesië, op welke grondslag zij aan dat beleid een ruime en voortvarende uitvoering wenst te geven. Dit sluit echter tevens in zich, dat zij meent te mogen verlangen, dat de Regering der Republiek zich eveneens aan deze grondslag houdt en daarom strijdige maatregelen achterwege laat of ongedaan maakt.

Voorts acht de Commissie-Generaal door de ondertekening van de overeenkomst, die de samenwerking tussen Nederland en Indonesië en in het bijzonder tussen de Nederlandse Regering en de Republikeinse Regering tot uitgangspunt heeft, de bestaansreden voor een bestand, zoals dat op 14 October 1946 is gesloten, in feite vervallen, aangezien het aangaan van zulk een overeenkomst niet in overeenstemming is te brengen met de toestand, waarin vijandelijkheden alleen maar zijn opgeschorst. Zij acht het daarom een onmisbaar onderdeel van de uitwerking van de overeenkomst, dat gezamenlijk maatregelen worden genomen om een einde te maken aan de nog steeds plaats vindende gewelddadige handelingen tegen de bezette delen van Java en Sumatra en tegen de Malino-gebieden en dat in onderlinge samenwerking de voor de toepassing van de overeenkomst noodzakelijke inwendige veiligheid wordt verzekerd. Op die grondslag kan het snelst de door beide partijen nagestreefde vermindering van de troepensterkte worden verwezenlijkt.

In het hieronder volgens overzicht van de voorstellen der Commissie-Generaal en in de daaraan toegevoegde uitwerking van die voorstellen, vervat in een aantal bijlagen, gaat de C.G. ervan uit, dat de overeenkomst van Linggadjati tot doel heeft de vorming, zo spoedig mogelijk, van de Verenigde Staten van Indonesië als souvereine democratische staat, in samenwerking verbonden met het Koninkrijk der Nederlanden door de op te richten Nederlands-Indonesische Unie.

Moeten de maatregelen voor het tot stand brengen van deze staatkundige organisatie met voortvarendheid worden genomen, gedurende de voorbereidingstijd blijft krachtens de overeenkomst de souvereiniteit van het Koninkrijk, ook over Indonesië, de jure gehandhaafd, doch behoort daarbij de facto een zo ruim mogelijke aanpassing van de Indische Regering aan de nieuwe verhoudingen plaats te vinden.

De voorstellen houden met beide zijden van het vraagstuk ten volle rekening.

Met betrekking tot het tempo van uitvoering merkt de C.G. op, dat de trage gang van zaken tot dusverre niet in overeenstemming is met de urgentie van het probleem. Iedere verdere vertraging maakt de economische en maatschappelijke reconstructie van dit land moeilijker en veroorzaakt achteruitgang van de productiebronnen, die voor de welvaart en de toekomst van Indonesië fataal kan zijn.

Zij doet een toestand voortduren, die van beide partijen en te grote offers vergt en vermindert de mogelijkheden tot verkrijging van de zo noodzakelijke credieten voor de wederopbouw van Indonesië. Zij veroorzaakt ook in en ten opzichte van het buitenland spanningen, welke de goede naam van Indonesië slechts kunnen aantasten en die op korte termijn dienen te worden opgeheven, wil dit land straks in staat zijn de volkerengemeenschap binnen te treden als een volwaardig lid. Zij doet een onzekerheid naar binnen en naar buiten voortduren, die slechts voedsel geeft aan het wantrouwen over en weer en die de vreedzame oplossing van de hangende vraagstukken steeds moeilijker maakt.

Tenslotte is het van het grootste belang, dat op zo kort mogelijke termijn niet alleen het gebied van de Republiek voor het algemeen verkeer met de overige delen van Indonesië, met Nederland en met het buitenland weer wordt opengesteld, doch ook dat daar die voorwaarden van recht en veiligheid worden hersteld, welke onmisbaar zijn voor een gezonde economische maatschappelijke en culturele ontwikkeling. Ook op dit gebied is de Nederlandse Regering tot volledige samenwerking bereid en meent zij te mogen verlangen, dat die samenwerking in het belang van het land en zijn bewoners zal worden aanvaard.

De hieronder in het kort aangegeven voorstellen, groepsgewijze in de bijlagen uitgewerkt, omvatten:

1. De eerste uitvoering van artikel 15 van de overeenkomst van Linggadjati met betrekking tot de hervorming van de Indische Regering tot een centraal apparaat van de toekomstige federatie en de oprichting van organen voor samenwerking met het opperbestuur in Nederland (bijlage 1).

2. De regeling van de buitenlandse betrekkingen en de voorbereiding van de vorming van een buitenlandse dienst voor de toekomstige Verenigde Staten van Indonesië (bijlage 2).

3. De militaire samenwerking met betrekking tot het volledig staken van de vijandelijkheden, het herstel van recht en veiligheid, de opbouw van de defensie voor Indonesië en de vermindering van de troepensterkten (bijlage 3).

4. De regeling van de belangrijkste economische vraagstukken, met name die, welke betrekking hebben op het buitenlandse handelsverkeer, de deviezencontrole, de voedselvoorziening, en het herstel van recht voor niet-Indonesiërs ten aanzien van hun bedrijven en de bezittingen in Republikeins gebied.

5. De regeling van de verhouding tot en de samenwerking met de niet tot de Republiek behorende delen van Indonesië en de inpassing van de bezette gebieden op Java en Sumatra in het Republikeins territoir, een en ander met inachtneming van art. 3 en 4 van de overeenkomst van Linggadjati (bijlage 4).

Bij deze 5 punten moge de C.G. het volgende aantekenen:

Ad. 1. Het ware rechtstreeks in strijd met de artikelen 2, 3, 4 en 15 van de overeenkomst, wanneer men zoals de Republikeinse Delegatie in sommige besprekingen en de Republikeinse autoriteiten in sommige uitspraken hebben gesteld, gedurende de overgangstijd de eenheid van Indonesië zou verbreken door de Republiek te plaatsen naast en los van de overige delen van dit land.

De overeenkomst gaat in tegendeel ervan uit, dat samengewerkt zal worden aan bouw en uitrustig van een Federale Staat en dat, zolang deze bouw nog niet is voltooid, door hervorming van de Indische Regering in het Centrale Gezag zal worden voorzien.

In bijlage 1 is derhalve uitgegaan van de toestand voor de overgangsperiode, waarin de jure het gezag van de vertegenwoordiger van de Kroon in Indonesië en dat van de Nederlandse Regering gehandhaafd blijft, doch de facto aanstonds voorzieningen worden getroffen om een mederegerende instantie op federatieve grondslag te scheppen voor geheel Indonesië om te voorzien in een vertegenwoordiging van Indonesië bij het Opperbestuur. Deze constructie voor de overgangstijd kan dan tegelijkertijd de grondslag vormen voor de latere federale Regering en voor de toekomstige organisatie van de Nederlands-Indonesische Unie.

Dat daarbij een onderscheid gemaakt zal moeten worden tussen federale bevoegdheden en de bevoegdheden van de Staten spreekt vanzelf. In het algemeen zal het onderscheid worden bepaald door de vraag, welke bevoegdheden het federale Gezag behoeft om waarborgen te kunnen scheppen dat Indonesië naar buiten als een Staatsrechtelijk en economisch geheel zal kunnen optreden en dat de regelingen, welke de Federale Regering binnen haar bevoegdheidssfeer treft, naar binnen toe behoorlijk kunnen worden uitgevoerd. Op hun eigen terrein blijven de Staten zelfstandig en kunnen de bestaande of in het leven te roepen staatsregelingen, waar nodig met Nederlandse bijstand, verder worden uitgebouwd en georganiseerd.

Ad 2. De artikelen 2 en 15, zomede de desbetreffende notulen en correspondentie, bepalen mede, dat in de overgangsperiode de buitenlandse betrekkingen van Indonesië verzorgd zullen worden door de betreffende diensten van het Koninkrijk onder uiteindelijke leiding van de Kroon (de Minister van Buitenlandse Zaken).

Ook hier zou een andere opvatting rechtstreeks strijdig zijn met de getroffen overeenkomst en bovendien onuitvoerbaar, aangezien zij een internationale erkenning van de Republiek zou vereisen die niet op regelmatige wijze te verkrijgen zou zijn.

Teneinde echter zorg te kunnen dragen, dat bij de totstandkoming van de Verenigde Staten van Indonesië dit land over het apparaat beschikt, hetwelk het dan voor zijn buitenlandse betrekkingen nodig zal hebben, zijn ruime voorstellen gedaan (bijlage 2) tot de opneming van Indonesiërs in de Buitenlandse Dienst en tot de opleiding van Indonesisch personeel voor die Dienst. Bovendien is een organisatie voorgesteld, die het van de aanvang af mogelijk maakt, dat vertegenwoordigers van de verschillende Staten in Commissoriaal verband betrokken worden bij de behandeling van de buitenlandse aangelegenheden, zowel in Indonesië zelf onder leiding van de Chef der Directie Verre Oosten als in Nederland onder de Minister van Buitenlandse Zaken. Daardoor zal tevens een einde komen aan de hoogst onbevredigende toestand van het ogenblik, waardoor bij de elkaar voortdurend opvolgende internationale conferenties de Indonesische Delegatieleden ontbreken en de behandeling van voor dit land dikwijls vitale aangelegenheden zonder hun medewerking moet plaats vinden. Het is mede daarom noodzakelijk, dat zo spoedig mogelijk een antwoord wordt ontvangen op de brief van de Chef D.I.R.V.O. aan Z.E. Soetan Sjahrir van 13 Mei 1947.

Ad. 3. De militaire samenwerking wordt bepaald door drie belangrijke factoren. In de eerste plaats zal een einde moeten komen aan de vijandelijkheden, die nog steeds voortgang vinden op verschillende fronten, zodat uitvoering kan worden gegeven aan de beginselen van demilitarisatie, die als eerste voorbeeld met betrekking tot het Regentschap Modjokerto zijn overeengekomen.

Voorts dient aan iedere gewapende of subversieve actie naar de Malino-gebieden een einde te worden gemaakt. In de tweede plaats is het noodzakelijk in verband met het voorgaande, dat de taak van de strijdkrachten tot haar normale omvang wordt teruggebracht en dat derhalve het overleg wordt geopend omtrent de samenwerking ten behoeve van de defensie. Daartoe zal het nodig zijn, dat een deel der Nederlandse strijdkrachten te land, ter zee en in de lucht voorlopig ter beschikking van Indonesië blijft, omdat de opbouw van een moderne weermacht een proces van jaren is. In verband hiermede dient het vraagstuk van de vermindering van de Nederlandse strijdkrachten uiteindelijk te worden getoetst aan de defensiebehoeften van dit land en dient een deskundig overleg te worden geopend omtrent de omvang van de Nederlandse bijstand, die men nodig heeft en omtrent de strategische dislocatie van de hier gedetacheerde Nederlandse strijdkrachten, welke door die defensie worden geëist.

In de derde plaats is het dringend nodig, dat het proces van herstel van de binnenlandse veiligheid zoveel mogelijk wordt bespoedigd, opdat de ontwikkeling van Indonesië uit de revolutionnaire in de constructieve fase kan overgaan. In verband met de verantwoordelijkheid, die Nederland op dit gebied nationaal en internationaal draagt, dient ook politioneel een samenwerking tussen Nederland en Indonesië te worden georganiseerd, die op de kortst mogelijke termijn de vorming waarborgt van een politie-apparaat, dat zowel aan binnenlandse als aan buitenlandse belangen de bescherming kan verlenen, waarop zij voor een vreedzame verdere ontwikkeling aanspraak mogen en zullen maken. Deze drie gezichtspunten zijn samengevat in de als bijlage 3 hierbij gevoegde voorstellen, welke uitgaan van de eisen, die gesteld kunnen worden aan de toekomstige Verenigde Staten van Indonesië, willen zij als moderne staat hun plaats onder de naties der wereld innemen. De uitvoering van deze voorstellen zal het mogelijk maken een spoedige uitvoering te geven aan de noodzakelijke vermindering van de wederzijdse troepensterkte. Onder regelmatige uitwisseling van gegevens terzake zal daartoe, in gezamenlijk overleg, een schema kunnen worden vastgesteld.

Ad 4. Het is dringend noodzakelijk, dat de economische werkzaamheid in Indonesië over het gehele gebied wordt hervat en dat, overeenkomstig artikel 14 van de overeenkomst, de niet-Indonesische rechten en bezittingen aan de rechthebbenden worden teruggegeven. Dat daarbij de in- en uitvoer en de deviezencontrole behoren te worden verzorgd onder leiding van het Centrale (het toekomstige Federale) Gezag, ligt voor de hand, daar een splitsing van deze taak over de verschillende staten de economie van Indonesië ernstig zou verzwakken en zijn credietwaardigheid in het buitenland blijvend en onherstelbaar zou doen achteruitgaan.

De voorstellen welke met betrekking tot deze onderwerpen zijn gedaan (bijlage 4), gaan van deze beginselen uit, doch beogen tevens een zodanige vertegenwoordiging van de delen bij de uitvoering te betrekken, dat hun belangen en inzichten in het bestuur van de buitenlandse handel en het deviezenregime behoorlijk tot hun recht kunnen worden gebracht. Juist op dit zeer moeilijke gebied kan slechts door een modern en doeltreffend beheer bereikt worden, dat de economische positie van Indonesië wordt hersteld en dat de beschikbare middelen zo goed mogelijk voor de wederopbouw worden aangewend. De tot dusverre bestaande onregelmatige toestanden leiden tot ernstige verliezen voor de volksgemeenschap en geven aanleiding tot smokkelarij en andere frauduleuze handelingen, die uiteindelijk het volk benadelen. Het herstel van recht voor niet-Indonesiërs in het Republikeinse gebied is daarnaast noodzakelijk, om de productie weder op volle gang te krijgen en het vertrouwen te herstellen van het Nederlandse en buitenlandse kapitaal, zonder hetwelk dit zijn werkzaamheid in deze landen niet zal willen of kunnen hervatten. Dat daarbij volledige aandacht wordt besteed aan de deelneming van Indonesiërs zelf in de kapitaalvorming en aan de sociale verzorging van de bij deze bedrijven betrokken werknemers, spreekt vanzelf en is een zaak, zowel van de Centrale Regering als van de Regering der Staten. Iedere vertraging en bemoeilijking in dit reconstructieproces zal ook in het buitenland repercussies opwekken, die zowel voor de naam, als voor de toekomst van Indonesië uitermate schadelijk kunnen zijn.

Voorts is het dringend noodzakelijk, dat de in het Republikeins gebied voor uitvoer beschikbaar liggende ondernemingsproducten ook werkelijk direct tot uitvoer worden gebracht. Daardoor kan in de eerste deviezenbehoefte van dit land worden voorzien en wordt tevens voldaan aan een eis, die het buitenland dringender stelt. Daartoe is een organisatie voorgesteld, waarin vertegenwoordigers van de ondernemers naast die van de Republiek en van de Centrale Overheid zitting zullen hebben teneinde deze uitvoer zo snel mogelijk te bewerkstelligen. De daarbij rijzende vraagstukken omtrent de verdeling en toewijzing van de opbrengst kunnen verder worden behandeld, zonder dat daardoor de uitvoer wordt vertraagd, omdat deze organisatie de opbrengsten voorlopig kan beheren, totdat bedoelde vraagstukken zijn opgelost. Zodra de hierboven genoemde punten zijn geregeld en aan die regeling uitvoering kan worden gegeven, waartoe ook de vorming van één douane-stelsel noodzakelijk zal zijn, kan de bestaande in- en uitvoerregeling en de daaraan verbonden marinecontrole worden vervangen door de normale controle van het civiele apparaat der Centrale Regering. Dat in een periode van wereldtekorten aan voedsel ook de voedselvoorziening voor Indonesië in zijn geheel in beschouwing moet worden genomen, is niet alleen op zichzelf logisch, doch mede noodzakelijk, omdat de wereldorganisaties, welke zich met de verdeling van voedsel bezighouden, Indonesië daarbij als geheel beschouwen en zich niet inlaten met de interne verdeling van de beschikbare voedselproductie.

Daar overigens de distributie en prijzen van de eerste levensbehoeften bepalend zijn voor het herstel van het economisch evenwicht van dit land, ligt het voor de hand, dat ook voor deze belangrijke materie een Centrale Organisatie wordt voorgesteld, zij het met een belangrijke decentralisatie naar de Staten.

ad. 5. Wanneer de Regering der Republiek inderdaad de overeenkomst van Linggadjati aanvaardt, dan is het een consequentie van artikel 4 der overeenkomst, dat in het verdere overleg omtrent de uitvoering ook de georganiseerde delen van de Malino-gebieden rechtstreeks worden ingeschakeld.

Dit kan gemakkelijk geschieden door de vertegenwoordigers van die gebieden bij de besprekingen tussen de beide Delegaties te betrekken.

Daartoe is noodzakelijk, dat de Republiek duidelijk uitdrukking geeft aan de erkenning van die gebieden door de organisaties en functionarissen, welke de schijn handhaven, als zoude de Republiek haar gezag ook over die gebieden uitstrekken, openlijk te ontbinden of uit hun functies te ontheffen.

De Commissie-Generaal stelt deze eis mede tegenover de aandrang van Republikeinse zijde om uitvoering te geven aan artikel 1 van de overeenkomst, terwijl zij tevens van oordeel is, dat de artikelen 3 en 4 eerste lid van die overeenkomst voorschrijven, dat overal de voorwaarden van rechtszekerheid en vreedzame politieke ontwikkeling wordt geschapen, welke de burgers van dit land in staat zullen stellen zich vrijelijk uit te spreken omtrent de wijze, waarop de verschillende gebieden hun plaats in de Federatie zullen innemen, dan wel over de vraag, of bepaalde gebieden de voorkeur geven aan een bijzondere verhouding tot de Verenigde Staten en het Koninkrijk.

Aangezien het doel van de overeenkomst in artikel 2 is voorop gesteld, kan tegen een goede en onpartijdige uitvoering van deze artikelen, met betrekking tot de toekomst van Indonesië als geheel moeilijk bezwaar worden gemaakt.

Zoals ook elders de samenhang tussen de uitvoering van verschillende artikelen is gebleken, hangt de invoeging van de bezette delen van Java en Sumatra in het Republikeinse gebied nauw samen met verschillende regelingen op het gebied der beoogde samenwerking, die onder andere haar grondslag vinden in artikel 10 van de overeenkomst en in de gemeenschappelijke proclamatie van 30 Maart jl. die de burgers van dit land moet vrijwaren tegen schadelijke gevolgen van hun politieke partij-keuze (bijlage 5).



SCHERMERHORN.

De betreffende Commissies tot de instelling waarvan in de jongste werkvergadering reeds werd besloten zullen de uitwerking hiervan ten spoedigste ondernemen, terwijl de instelling van een Commissie tot regeling van de toepassing van artikelen 3 en 4 eerste lid urgent wordt geacht.

Tenslotte zal het in dit verband eveneens noodzakelijk zijn om te geraken tot een regeling, die de positie van het personeel in dienst van de Indische Regering en van het personeel, dat vroeger in dienst was bij zelfstandige rechtsgemeenschappen hier te lande, veilig stelt.

Dat daarbij van Nederlandse zijde alle medewerking zal worden verleend voor de ter beschikkingstelling van de nodige technische en administratieve krachten door en van Nederland uit, werd reeds vroeger medegedeeld; een ontwerp-regeling van deze materie is, aan Nederlandse zijde, in een vergevorderd stadium van voorbereiding.

De Commissie-Generaal merkt tenslotte op, dat aan de hierboven vermelde hoofdpunten nog ontbreekt de deugdelijke regeling van het geldwezen en van de financiële verhouding tussen Indonesië en Nederland.

Het spreekt van zelf dat een dergelijke regeling eveneens een onafwijsbare voorwaarde is voor de goede uitvoering van de overeenkomst van Linggadjati, doch de Commissie-Generaal is van mening, dat zij moeilijk tot stand kan worden gebracht, zolang de noodzakelijke voorwaarden voor het herstel van recht en veiligheid en de hervatting van het economisch leven nog niet zijn vervuld.

Met het vorenstaande is voor de Commissie-Generaal ten aanzien van de hier behandelde onderwerpen het eindstadium van haar onderhandeling betreffende de uitvoering van de overeenkomst bereikt.

Zij is van oordeel, dat de aldus door haar, na het voorafgaande overleg met de Republikeinse Delegatie, ontworpen voorstellen een samenhangend geheel vormen, waarin essentiële wijzigingen niet mogelijk zijn zonder de uitvoering van de overeenkomst in gevaar te brengen of practisch onmogelijk te maken.

In verband met de dringende noodzaak om op korte termijn tot een begin van uitvoering te geraken, meent zij te moeten verlangen, dat een antwoord op deze voorstellen door de Republikeinse Delegatie binnen 14 dagen zal worden gegeven.

Mocht dit antwoord afwijzend of onbevredigend zijn, dan ziet zij tot haar leedwezen geen mogelijkheid om de besprekingen voort te zetten en zal de vraag wat verder te gebeuren staat moeten voorleggen aan de Nederlandse Regering.

Batavia, 27 Mei 1947

De Commissie-Generaal,
Namens deze:
De Luitenant-Gouverneur-Generaal,
wg. Van Mook.